

Societat | | Actualitzat el 05/08/2022 a les 19:30

L'Opus, degradat: què implica el xoc entre el Papa jesuïta i l'Obra?

Quaranta anys després d'arribar al cim del seu poder, la conservadora prelatura d'Escrivá de Balaguer haurà de presentar un informe anual a Roma i ser-ne el seu cap no implicarà ser bisbe

El Papa Francesc rep Fernando Ocáriz, prelat de l'Opus Dei. | Opus Dei

Moviment de fons a l'Església catòlica. El document *Ad carisma tuendum* -Per protegir el carisma, en català- fet públic per la Santa Seu suposa, de fet, una **pèrdua de poder per al conservador Opus Dei** o, si més no, un retoc sensible del seu estatus. El **Papa Francesc**, un jesuïta, ha introduït canvis a l'Obra fundada el 1928 per **José María Escrivá de Balaguer**, una de les institucions més influents i conservadores del catolicisme amb 90.000 membres, 5.000 dels quals a Catalunya. A partir d'ara, ser el cap de l'organització -el prelat- no implicarà ser bisbe i la prelatura passarà a dependre de la Congregació del Clergat, quan fins ara ho feia de la Congregació dels Bisbes. Què significa exactament aquesta pèrdua de pes d'aquesta facció de l'Església?

Per comprendre l'abast de la mesura cal anar a l'hemeroteca. El novembre del 1982, aviat farà 40 anys, el Papa **Joan Pau II** atorgava a l'Opus Dei el rang de **prelatura personal**. Això va ser considerat una gran victòria per l'Obra, que estaria dirigida des d'aleshores per un prelat que podia tenir **dignitat episcopal**, convertint-se en una mena de diòcesi no territorial però sí d'abast universal. Els sacerdots de l'Opus depenien directament del prelat i no dels bisbes de cada diòcesi. El control al qual estava sotmesa l'Obra era bastant laxa, amb l'obligació de presentar un informe a la Santa Seu cada cinc anys. Ara això canviarà.

Segons la nova normativa, l'Opus haurà d'elevat un **informe anual** i l'haurà de presentar a la

Congregació del Clergat, com si es tractés d'una associació de capellans més. El canvi és substancial. Des del Vaticà s'ha explicat que el canvi obeeix a la reforma de la cúria duta a terme pel Papa aquest any, la qual cosa és certa. Els **dicasteris** (ministeris) vaticans podran ser dirigits des d'ara per laics, incloses dones, sense l'obligació que fossin religiosos o bisbes. Un fet que feia més estrany que la condició episcopal anés vinculada al prelat de l'Obra.

Aquests dies hi ha una polèmica viva entre els experts sobre si els canvis tenen un component polític dins de l'Església o són tan sols unes modificacions administratives. Però no cal anar a buscar fantasmes per contextualitzar el que ha estat una lluita no sempre sorda entre els fills de **Sant Ignasi** i els d'Escrivá de Balaguer.

Sant Ignasi versus Escrivá de Balaguer

Nascut el 1928, quan la Companyia de Jesús vivia el zenit del seu poder, l'Opus va créixer amb voluntat de poder i amb objectius d'influència similars. Jesuïtes i Opus buscaven amb afany la **formació de les elits**, convençuts que era la millor manera de conquerir la societat. Això ha continuat sent així en bona part i les dues principals escoles de negocis a l'estat espanyol són l'**IESE**, fundat per l'Opus, i **Esade**, de creació jesuïta.

Ideològicament, hi ha hagut canvis. Els jesuïtes encarnaven posicions molt conservadores quan l'Opus es va obrir pas, amb certs elements de modernitat, com la defensa de la llibertat política dels creients, que permetia que en el seu si convisquessin conservadors amb perfils més oberts, franquistes i antifranquistes. Després, la Companyia va anar experimentant un **gir progressista** en els anys del Concili, mentre l'Opus emergia com una alternativa d'ordre i disciplina. Però no va ser fins al pontificat de Joan Pau II i la seva inflexió regressiva, amb la voluntat d'imprimir un to dretà i radicalment retrògrad i anticomunista al Vaticà, que l'Opus va veure arribar el seu moment. Alhora, Roma castigava els teòlegs rebels i arribava a **intervenir la Companyia de Jesús** per neutralitzar la línia que dirigia **Pedro Arrupe**. D'aquesta manera, l'ascens de l'Obra coincidia amb la pèrdua de poder dels jesuïtes.

El 1982, el Papa polonès va atorgar la prelatura a l'Opus Dei. El 1984, Roma va elevar el Centre Acadèmic de la Santa Creu, de l'Obra, a universitat pontifícia. El 1992, Escrivá de Balaguer va ser fet **beat**. El 2002, va ser **canonitzat**. Era el temps final del pontificat de Joan Pau II i es feien realitat els millors somnis pels devots de **Sanjosemària** i una anècdota ho il·lustra molt bé. A Roma, en una tertúlia de catalans, un d'ells va preguntar a un membre destacat de l'Obra, Lluís Clavell, si estaven preparant alguna estratègia per reforçar el seu poder de cara a la successió papal. La resposta va ser contundent: "Per què? Si nosaltres ja ho tenim tot".

Benet XVI, el successor de Joan Pau II i un conservador de formes molt més austeres que el pontífex polonès, va mostrar menys debilitat per l'Obra, i ho va voler escenificar designant el jesuïta **Federico Lombardi** com a cap de premsa en lloc de l'opusdeista **Joaquín Navarro Valls**. Fins ara, però, la relació de Francesc amb la prelatura havia estat correcta i el Papa havia encarregat a membres de l'Obra responsabilitats importants, com quan **Greg Burke** va ser cap de premsa. De cara a la història de l'Església quedarà el fet que l'Opus va perdre part del poder assolit amb un Papa jesuïta.

Com s'ha rebut la decisió papal?

L'Opus Dei és una entitat molt especial. Ho és també a l'hora de rebre males notícies. Aquests dies, alguns dels seus membres no amaguen la seva contrarietat per la pèrdua d'estatus. Però en la cúpula tenen molt clar que s'ha de respondre amb "acceptació filial", en paraules de l'actual prelat, **Fernando Ocáriz**, que no és bisbe i ja no ho serà com a cap de l'Obra.

Amb motiu de l'aparició del llibre **El Codi Da Vinci**, de **Dan Brown**, que dibuixava un Opus maligne i descrivia la seu suposadament opulenta de l'Obra a Nova York, hi va haver neguit a la prelatura. Hi havia qui volia anar a tribunals. Però com gairebé sempre, la intel·ligència es va imposar entre els fills d'Escrivá de Balaguer. **Marc Carroggio**, un català al capdavant de la

comunicació de l'Obra, va reaccionar amb aquesta frase: "**De la llimona en farem llimonada**". I es van obrir les portes de la seu a Nova York, incloent-hi visites guiades.

En el text d'*Ad carisma tuendum*, el Papa Francesc subratlla que el que caracteritza l'Opus és el seu carisma, és a dir, allò que el caracteritza, que és "la santificació del treball ordinari". Segons el Papa, el **carisma** de l'Obra no s'ha de basar en l'autoritat. Els canvis produïts obligaran ara a l'Opus Dei a modificar els seus estatuts per adequar-los a la nova realitat. S'hauran de redefinir: volen ser una associació de laics que inclou capellans? Una entitat de sacerdots que tenen cura d'uns laics? Els surt a compte mantenir l'estatus de prelatura? Aquests dies molts es pregunten com serà la llimonada que prepararan. Però pocs dubten que trobaran la fórmula.